

JÕHVIKAS

SOOMAA SÕPRADE INFOLEHT

NR. 53
mai
2015

UUDISED ja KROONIKA

14.03.15 – Haneparved lendasid üle Soomaa.

18.03.15 – Soomaal oli keskpäeval sooja 14 kraadi.

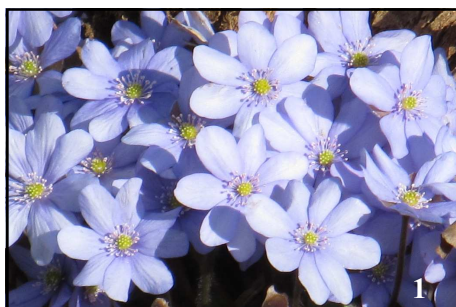
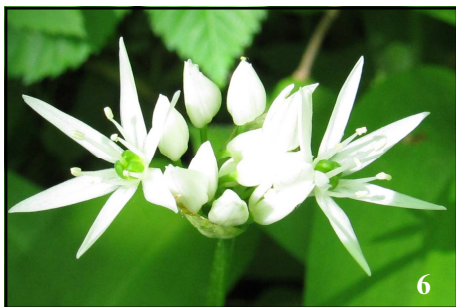
23.03.15 – Kevade madalaim veeseis 62 cm.

06.04.15 – Halliste veeseis 185 cm

10.04.15 – Kevadised talgud Toonojal. Korrastati ümbrust, tehti küttepuid ja ehitati tualetti.

25.04.15 – Tipu Looduskooli kevadtalgud.

30.04.15 – Kogukonna koosolek ja põllumajandustoetuste infopäev.

Kord pilves, kord paistab päike. Aknast välja vaadates tundub ilm mõnusalt soe, välja kõndima minnes aga puhub vinge tuul. Kevade saabudes on lume alt ühte ja teist välja sulanud, tormine talv on seda ja teist lammutanud. Kevadele traditsiooniliselt on palju korrastustööd. Et kõige vajalikuga toime tulla, on mõistlik sõbrad appi kutsuda. Nii ongi aprillikuu ja maikuu tihedalt talgud ja korrastustöid täis.

Kevadine üllatus on ka see, et kevadel on vaated hämmastavalt avarad. Metsasalud paistavad läbi, silm ulatub haarama kaugema maa taha kui suvel. Lugesdes kohalike elanike vanaaja mälestusi, kumab meenutustest läbi, et saja aasta eest olid Soomaa luhad avarad. Vaated ulatusid ühest küla otsast teiseni, kohati paistsid külade juurde raba-

rinna metsad ära. Puud on visad. Kui inimtegevus lakkab, siis nihkub metsaviir majadele aina lähemale. Tänavuse aasta looduskaitsekuu teemaks on Eesti maastikud. Maastik on ruumilis-geograafiline mõiste, mida võib vaadata erinevates skaalades ja erinevate mätaste otsast. Üks enamkasutatavamaid maastike definitsioone on, et maastik on inimese poolt tunnetatav, looduslike ja inimtekkeliste tegurite toimel vastasmõjul kujunenud iseloomulik ala. Üks on kindel, Eesti tingimustes on avarad vaated seotud inimtegevusega. Kui lasta loodusel omatahtsi tegutseda, siis laiuksid Eesti aladel paksud laanemetsad. Käesolevas lehenumbris teeme väikese põike Soomaa üksikule rabasaarele, meenutades Toonoja kunagise küla paremaid päevi.

SÄÄSEPIRINA ALGUSE KONTSERT

30. mail 2015 Karuskosel

SÄÄSEPIRINA ALGUSE KONTSERT

Piriseb kolmandat korda

“Ilus ta ei ole: lage heinamaa, heinaküünid, kuhjad, harva puudega.” Sellest Juhan Liivi luuletusest ajendatud Ajavarese loost läks 2013. aastal Mardu talu õuelt käima üks moodne simman – Sääsepirina Alguse Kontsert. Mullu oli peatus Tipu Looduskooli hoovil ja tänavu on Sääsepirina toimusmiskohaks Karuskose talu. Kontsert annab Soomaal elavatele inimestele hea võimaluse omavahel kokku saada väljapool igapäevaelu tegemisi ja tõiseid koosolekuid. Et pidu tummisesem saaks, on värvavad valla ka kaugemalt tulnud huvilistele. Erandiks vaid see, et erinevalt rahvuspargi elanikest tuleb kaugemalt tulnutel ka pilet lunastada.

30. mail Karuskosel toimuva kontserdi alameemaks on metsa väärtus ja vägi. Sellel teemal on plaanis 29. mai õhtul ka üks sõbralik vestlusring maha pidada, kuhu on kõik huvilised oodatud.

Sääsepirina kontserdi kava koosneb täna ilma tegevatest

noortest andekatest Eesti muusikutest. Ühiseks kandvaks tooniks esinejate loomingus on moel või teisel sinna poogitud loodusearmastus. Tänavu võib Karuskose vanasse küüni püstitataval laval näha Maarja Nuudi ja Uku Kübar ehk Kaabu sooloprojekti ning kahte ansambli – Imandra Lake ja Kostja Tsöbulevski bänd.

Ja nagu tavaks saanud, on kontserdi kõrvale võimalus ka miskit maitsvat suhu pista või muidu mõnusalt aega veeta. Tänavused suupisted valmivad Mikk Mägi käe all. Miku toidu eripäraks on see, et menüü koosneb vaid taimsest kraamist. Karuskose talu pererahvas õpetab aga lastele õigeid kanuusõidutehnikaid ja veeohutuse põhitõdesid.

Kutsed kontserdile jõuavad soomaalaste postkasti mai alguses. **Pileteid ja täpsemat infot aadressilt**
karuskose.com

JUNIOR RANGER 2015

Pikutasin just rabasaarel mändide vilus, kui puutsas sädistavate tihaste jutust jäi kõrvu, et Soomaal on algamas noore looduskaitse kursuse. Mõtlesin, et sellest peaks lähemalt huvi tundma. Nii ma siis kohtusin ühel kevadpäeval Reedaga, kes kursust koordineerib.

Mis üritus on Soomaa noore looduskaitse kursuse Junior Ranger 2015?

Noore looduskaitse kursuse Junior Ranger on EUROPARCi eestvedamisel toimuv üleeuroopaline noortele suunatud programm, mille käigus avaneb paljudel noortel võimalus veeta kasulikult ja lõbusalt aega ning tutvuda Euroopa bioloogilise mitmekesisusega ehk maakeeli loodustundma õppida.

Europarci Föderatsioon ühendab kaitsealasid 35 Euroopa riigis ja üleeuroopalist noore looduskaitse Junior Rangeri kursust korraldatakse

alates 2002. aastast. Soomaa rahvuspargis toimub kursuse esimene, Karula rahvuspargis teine, Matsalu rahvuspargis kolmandat, Vilsandi rahvuspargis neljandat ja Lahemaal juba kaheteistkümnendat korda. Kursuse korraldajaks on Keskkonnaamet ning kursuse läbi viimist toetab SA Keskkonnanvesteeringute Keskus.

Millal ja kuskohas kursust toimub ning mida kursusel õpitakse?

Kursus toimub 29.06.2015 – 03.07.2015 Vanaõue Puhkekeskuses Suure-Jaani vallas, Viljandimaal. Kursuse käigus tutvustatakse noortele looduskaitse põhimõtteid, probleeme ning keskkonnakaitset igapäevaseid tegevusi Soomaa rahvuspargi näitel. Viie päevase kursusel toimuvad retked loodusesse, tutvutakse kultuuripärandiga, ette võetakse loodushoiutöid ja loomingulisi tegevusi, mis aitavad kaasa jätkusuutlike tarbimisharjumuste kujunemisele ning õpitakse võtteid

looduses hakkama saamiseks.

Ootame kursusele osalema 13-17 aastaseid noori, kes elavad rahvuspargi territooriumil, on osalenud loodusteaduste viktoriinidel, aineolümpiaadidel või on tõsiselt loodushuvilised. Junior Rangeri kursusel saab osaleda kuni 20 noort. Kursuse maksumus on 35 eurot, millest kaetakse kursuselase toidulustust ja töövahendid.

Kursusel osalemiseks palume õpilastel saata oma motivatsioonikiri, tuues välja, miks soovite sellel kursusel osaleda ning milline on teie seos Soomaa rahvuspargiga. Kirja lõppu palume lisada oma nimi, kool, klass, telefoninumber ja e-mail. Motivatsioonikirja palume saata Keskkonnaameti keskkonnahariduse spetsialistile Reet Vaiksalu aadressil reet.vaiksalu@keskkonnaamet.ee

Kursuse lõpus toimub teadmiste kontroll, mille edukalt läbinud saavad Junior Rangeri tunnustuse. Kursuste 2 parimat noort esindavad Eestit 2016 aastal rahvusvahelisel Europarc Junior Rangeri kursusel.

HEAKORRAPÄEV TOONOJAL

Päev oli päikeseline ning linnulaul kumises kõrvus. Keskpäevaks tõusis termomeetri näit 14 kraadini. Hommikul kogunes väike seltskond Navesti jõe kaldale, et minna Toonojale, kus korrastada Toonoja sauna ümbrust, teha küttepuid ning ehitada välikäimlat. Kanuuga üle jõe, varustus seljakottidega selga ning vantsides Toonoja poole tee. Rajal hakkas silma, et piirkonnas on usinasti seakari tegutsenud. Kohati oli metsatee sadade meetrite ulatuses segamini pööratud. Kus sead liiguvad, seal võib ka hunte leiduda. Hoolika otsimise tulemusena leiti raja äärest paar hundi ekskremendi hunnikut. Suurt elevust põhjustasid mudastele rajalõikudele jäetud kääpäljed, mis kulgesid pikki metsateed (avaldati arvamust, et keegi matkaline oli õhtusöögiks huvi äratanud). Aga peale kaalumist ja vaagimist arvati siiski, et tegemist on

koera jälgedega.

Toonoja oli kevadiselt veerikas, mitte just üleujutatud, kuid ilusti triiki täis ja kohati kallastele valgunud. Vahetult enne Toonoja rabasaart olid koprad laia ojasängi loogelise tammi ehitanud ning väikese järvekese üles paisutanud. Käärulisel veteväljal ujusid ringi sinikaelapaarid. Ühe mätta varjus askeldas ka vesirajatiste meister, kes inimeste lähenedes kõva plaksatusega vee alla kadus, ning kelle sukeldumisteed tähistas üleskerkivate õhumullide rida.

Toonoja ise oli vaikne ja korras. Talu ning sauna ümbrus oli võsast ja enelatest puhastatud, tuules murdunud kuused laudadeks lõigatud. Kohale jõudnud talgulistel jäi metsaalusele langenud puudest küttepuud lõigata, metsa alla või sauna juurde riita laduda.

Kohvipausi ajal oli aega külalisraamatut sirvida. Külalisraamatu järgi oli veebruar sellel aastal tihe

külastuskuu. Toonojal olid külalised 31. jaanuaril, 7., 15., 17., 21., 22., ja 28. veebruaril.

Mõned lühiväljavõtted külalisraamatust:

13.03. – Tulin tulim, vee vulin. Veidi vara teha sulin.

06.02 – Tulime Mulgi heinamaalt Toonojale üle raba.

31.01 – Seltskond matkalisi lähenes Toonojale raba poolt. Kohale jõudes selgus, et ees ootas veel 13 majalist.

22.02 – Lõke üles, söök valmis, plaanin kolm päeva siin linnuriigis puhata. Saab mõnusalt lõkkepaistel istuda ja sussitada.

23.02 – Täna peaksid mõned sõbrad, vandersellid, siia poole tulema. Ma plaanin neile vastu minna, et ühiselt aastapäeva tähistada. Isegi lipp sai kaasa võetud.

(See lipp on osalenud Balti ketis, nüüd seisab Toonoja sauna seinal).

Sookoll

TIPU LOODUSKOOLI KEVADTALGUD

Lume sulamisega tulid Tipu Looduskooli õuealal eelmise aasta ehitusjäljed jälle päevalgusele. Talve jooksul oli ka mitu infotahvli tumber kukkunud.

Leidsime, et ainuke võimalus enne õppeprogrammide hooaega koolimaja ümbrus korda saada, on kutsuda häid abilisi talgute appi. Nii toimusid laupäeval, 25. aprillil SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetusel Tipu Looduskooli kevadtalgud. Talgupäevaga vedas, ilm oli kevadiselt soe ja päikesepaisteline. Talgulised kogunesid kella üheteistkümneks Tipu külamaja juurde. Talgute käigus saime Tipu teabetahvli, Tipu küla ja maakeldri infotahvliid uuesti püsti. Korrastasime külamaja platsi ning koristasime kuuri ja keldri ümbrust. Väga

lõbus oli suurte pakkude veeretamine lõkkeplatsile. Veidi sai ka kevadist aiatööd tehtud. Peale talguid istusime veel koos, maitsesime lõkkel keedetud suppi ja ahjus küpsetatud kringlit.

Täname talgulisi suure panuse eest!

Dagmar

TOONOJA LUGU

Toonoja rabasaar, õigemini küll poolsaar, asub sügaval Kuresoo rabalaamade vahel. Ümberringi on suured sood ja laaned. Kuresoo servas saab alguse Toonoja oja, mis loogeldes voolab ümber Toonoja poolsaare ning suubub Navesti jõkke. Oli aeg, kui Toonoja rabasaarel kihas elu. Metsade ja padriku asemel olid viljapõllud ja karjamaad, sooservadest kostis lehmade ammumist. Tänapäeval on siin vaikne. Endisaegsestest talukohtadest annavad tunnistust sammaldunud vundamendikivid, viljapõldudel mühab mets.

Eesti omavalitsuse ajastul elasid väikese Toonoja küla pered ja majapidamised lähedat muretut elu. Kõik kõlbulikud maad ja nurmed olid üles haritud ja vilja alla kasvama pandud. Millestki ei olnud puudu ega vajadust muret tunda. Võõrast tööjõudu ei vajatud. Käidi väljaspool abistamas. Hilisemal ajal korraldati rehepeksu – viljamasindamist koostöös naabertaludega ning naaberküladega. Piima meiereisse ei viidud, võid valmistati kodusel viisil oma tarvis ja ülejäägid müüdi ülesostjatele.

Arheoloogilised leiud tõendavad, et Toonojal elati juba kiviajal. Vanimad leiud pärineva kusagilt 1300 aastast enne Kristust. Samas päris korralikku püsisustust välja ei kujunenud. Viimane Toonoja asustus algas 19. sajandi alguses, kui esimesed asukad asusid elama Toonojale, ehitasid eluhooned ning hakkasid põldu harima ja karja kasvatama. Nii mitmelegi uusasunikule pakkusid elatist ümbritsevad laaned ja rabad. Toonoja oli sobilik koht küttidele. Enne esimeste majade ehitamist oli Toonoja maad Leetva küla peremeeste kasutada. Põhiliselt kasutati maid karjamaadena ja heinamaadena. Vähesel määral hariti ka põldu. Üle Kuresoo kulgesid mitmed taliteed. Üks suuremaid taliteedest, mis kulges ka üle Toonoja rabasaare, oli Leetvalt Kaunissaarde, Kibarule. Teine talitee kulges Aesoolt Toonojale ja sealt Suitsnale. Seda teed kasutati veel „Eesti aja“ lõpupäeval. Toonojal varutud hein veeti Leetvale talvise reeteega, mis kulges Toonojalt Tākussaarde ja sealt mööda rabarinda Riisa küla poole. See teease on praegugi näha ning matkajad kasutavad seda Toonojale jõudmiseks.

Parimatel päevadel oli Toonoja rabasaarel kokku 7 majapidamist, väike vesiveski, mis jahvatas jahu ja suurte vihmade

Aule talu kelder

ajal suutis isegi katuselaaste valmistada. Välkusid vikatid ning sügiseti müdistasid rehepeksuimasinad.

Toonoja kõige suurem talu oli Aule. Talus peeti 2 hobust, 4-5 lüpsilehma, noorloomi, lambaid sigasid ja kanu. Toonoja kohta oli talu jõukas ja heal järjel. Talu võis endale maakividest keldri ehitamist lubada. Kuna Toonoja pinnases kive ei ole, siis tuli kõik ehituseks vajalikud kivid „suurelt maalt“ tuua. Kivid veeti taliteega kohale Kibarult.

Toonoja ojast Kuresoo poole, päris raba servas, asus väike majapidamine – Peedi talukoht peremeheks Peet Päärson. Maad oli majapidamisel ligikaudu 0,5 hektarit, kuid pere oli seevastu suur. Kokku oli peres lapsi üksteist: August, Peet, Voldemar, Aleksander, Venda, Ida, Maria Aliide-Lilli, Liisa, Alma ja Elmar.

Peet elatas ennast ja peret peamiselt jahipidamisega. Sel ajal olid metsad linde ja loomi täis ja Toonoja oli sellisele mehele sobiv koht. Peet mõistis metsalinde otsida, lasta, metsarohitudega säilitada ning siis Pärnu sadamas hea hinnaga maha müüa. Päärsoni pere lahkus Toonojalt 1922. aastal.

Mardi talu

Mardi talu asutas peremees Mart Land koos oma naise Liisuga. Talus peeti 1 hobust 3 lüpsilehma, pulli, 3-4 lammast, sigu ja kanu. Pere vanim poeg, Jaan jätkas talu pidamist. Haritud mehana toimetas ta Toonojal vaimulikke talitusi sünni ja surma korral. Jaani poeg August oli Toonoja küla viimane elanik. Kuni Teise maailmasõjani kulges elu Toonojal rahulikult. Segased ajad tõid segadust ka taluella ja koos kollektiviseerimisega suri tasapisi elu välja ka Toonojal. Toonoja mehed Mardi August ja Arude Oskar olid viimased, kes kolhoosi töölt pensionile siirdusid ja viimasena jäid toonojale püsima. August Land elas aastaid veel pensionipõlves üksinda oma kodus kuni 1977. aastani. Oli viimane Toonoja kodanik ja elanik, kes pidas vastu nõukogude korrale, kuid lõpuks oli häda sunnil sunnitud lahkuma. August asus elama Suure-Jaani, jättes oma eluhooned ja majapidamise saatuse hoolde.

Artikli kirjutamisel on kasutatud käsikirjalismaterjali Lossmann, E. 1990. Toonoja küla. Ümberkirjutatud H. Seina poolt 2000 aastal.

MAI - LOODUSKAITSEKUU 2015

E E S T I M A A S T I K U D

Maikuu on looduskaitsekuu. Sellel aastal keskendub looduskaitsekuu maastikele.

Maastike mõistet on defineeritud erinevate käsitlejate poolt erinevalt. Maastik on inimese poolt tajutav ala, mis võib hõlmata ranniku ja siseveed, ning mille ilme määrab looduslik ja inimtegevus ning nende vastastikune mõju; objektide ja protsesside summa antud kohas antud ajahetkel. Maastikuelemente, mille alusel üht või teist paika rohkem või vähem väärtuslikuks pidada, on väga palju.

Maastikud on pidevas muutumises, neid mõjutavad nii looduslikud protsessid kui ka igapäevane inimtegevus. Maastike laiaulatuslikumad muutused on seotud põllu-harimise ja vetevõrgu muutmisega. Muutused on toimunud ka suurte ajaloopöörete toimel - uuem maakasutus on sageli kustutanud osaliselt või täielikult varasemad jäljed. Mõisate asutamise käigus hävitati põlised külad, esimese Eesti Vabariigi aegse maareformi käigus tükeldati mõisad.

Nõukogudeaegne maaparandus muutis tundmatuseni talumaastikke ja põllumajanduse mehhaniseerimine ühismajandite õitseajal tõi kaasa põllupinna suurenemise looduslike rohumaade arvelt. Loodusmaastik muudeti metsaks ja põlluks ning kadusid rikkad pooltoonid – puisiidud, metsaheinamaad, luhad, kadastikud ja hõredad loomade karjatamiseks sobinud metsad.

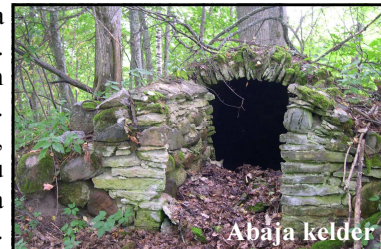
Linnastumine viis küladest inimesed, asustus koondus ühismajandite keskustesse, taluhooned lagunesid. Pärast kolhooside lagunemist on külade tühjenemine veelgi kiirenenud ning söötis põllud muutunud tavaliseks nähtuseks. Kuna igal ajastul on oma arusaam väärtuslikest maastikest, muutub maastiku väärtuse mõiste ka ajas.

Soomaa maastikud on metsarõngaist ümbritsetud hiiglaslikud rabad, jõed, mis aeg-ajalt sängi ära ei mahu ja lammidel laiuvad luhad. Inimene kohandas Soomaal elades oma elu looduse järgi. Soomaa oli metsane ja soine kant. Laantes elutsesid karud ning hundid. Üksikutes jõekäärudes olid eluasemed, needki suurematele küladele lähemal. Rahvapärinus teab pajatada, kuidas asutati Soomaa südames Tõramaa küla.

Rahvapärinuse järgi asunud pärast Põhjasõda (1700-1721) üks rootsi sõdalane Sandra koha peale Raudna jõe ääres. Rahvas hüüdnud teda Tiit Kolgiks. Ise nimetanud ta ennast rootsi

rüütliks. Mehe olek andnud tunnistust, et ta on kõrgemast soost. Ratsasõidul kandnud ta suurt puunuiu puusal, sellest hüüdnimi – Vana Kolk. Jalas olnud tal toredad säärsaapad, seljas toredad riided, hobused olnud suured ja uhkete rakmetega.

Tiit Kolgi pojapoeg Jaan Riis asutanud Tõramaa oja äärde metsa Abaja talu. Maja ehitanud Jaan Tõramaa oja äärde metsa. Tal olnud isaisa uhke vaim, mis avaldus kalli ratsu pidamises ja kannustega ratsasaabaste kandmises. Talu pidamisega raadati

Abaja kelder

metsast põllumaad ja karjamaad juurde. Metsaservad kaugesid taluhoonetest. Endine metsane maastik muutus avaramaks ja vaated pikemaks. Maastiku ümberkujundamisel aitas vahel looduski kaasa. Näiteks teab rahvasuu pajatada, et olnud kord nii vali torm, et murdnud Ristiojalt Murruni paari vakamaa laiuselt metsa maha, nii et Abaja ukse eest põdrad rabarinnas ära paistsid. Nendest murtud tüvedest – suurem osa pandi põlema, et raadata põllumaad – ehitati rabasaarele elumaja. Ehitajaks olid kaabakad (väejooksikud). Kui redutamise aeg, viis aastat täis, läinud mehed minema, aga kohanimi Murru jäi talule püsima.

Vaade kunagise Abaja talu trepilt

Ajad möödusid ning Tõramaa külla asutati järjest talusid juurde. Küla õitseajal oli Tõramaa oja kallastel 13 suuremat-väiksemat majapidamist (suitsu). Taluhoonete ümber laiusid põllumaad, kaugemal heina- ja karjamaad. Soistemates kohtades säilisid metsad. Kuivemates kohtades kasvavat palgimetsa hoiti suure hoolega. Abaja oli kahehobusetalu: peeti kahte tõumära. Lehmi oli 4-5. Olid olemas tarviliikud põllutöömasinad ja –riistad. Talu perenaised pidasid lugu talu heakorrast ja aiapidamisest. Oja kaldal vastu lõunapäikest oli ilus õuna- ja marjaaed.

Tänaseks päevaks on Abaja juba mitu aastat maa pealt kadunud. Endistes taluüuedes ja aasadel ning põldudel kasvavad kuuseistikud, nurmed võsastuvad, maad soostuvad. Üleoja Mihkel Riis ütles alati: „Kahju headest põldudest, kõik esimese kategooria põllud, kaks labidasügavust mulda.“

Üleoja talu 2003 a.

LIMATÜNNIK

Tänavu kevadel avastati Loodi Looduspargis limatünniku kasvukoht. Limatünnik on omapärane ja haruldane seeneliik, mis kasvab vanades kuusemetsades. Kuna tegemist on haruldase sündmusega, siis tutvustame ka Jõhvika lugejatele seda haruldast seent. Samas kutsume üles kevadisel ajal Soomaal liikudes vanades kuusikutes maapinda silmitsema ning vahest õnnestub ka rahvuspargis seda liiki leida. Eriti võiksid talle meeldida Osju ja Ruunaraipe piirkonna liivased kuusemetsad.

Limatünnik (*Sarcosoma globosum*) on liudseente hulka kuuluv omapärane okasmetsade kevadseen. Limatünniku rusikasuurune tünnikujuline tumepruun viljakeha elab sültjasse sisemusse kogunenud veevaru arvel (Eesti Entsüklopeedia). Viljakeha ülalinnal on kausjas eoslava, mis puudutades tundub olevat otsekui veega täidetud paun. Limatünnik kasvab hämarates kuusikualustes samblasse varjunult.

Limatünnik on esimese kategooria looduskaitsealune liik, lisaks on ta ohualti liigina Eesti punases nimestikus, kuuludes ka vääriselupaikade ja põlismetsade indikaatorliikide hulka. Seent ohustavad lageraied ja metssigade tegevus, pinnase ülessonkimine (Sell, I. Kalamees, K. Limatünnikut lakkvaabikuni. Eesti Loodus 2011/05).

Algselt terves Euroopas levinud limatünnik on 21. sajandiks paljudes riikides hävinud ning mujal (näiteks Rootsis) kaduvaks liigiks kuulutatud. Limatünnikut leidub ka Ameerika Ühendriikide põhjaosas ja Kanadas.

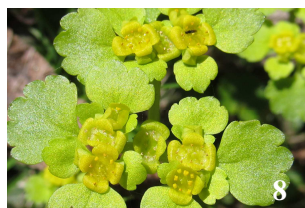
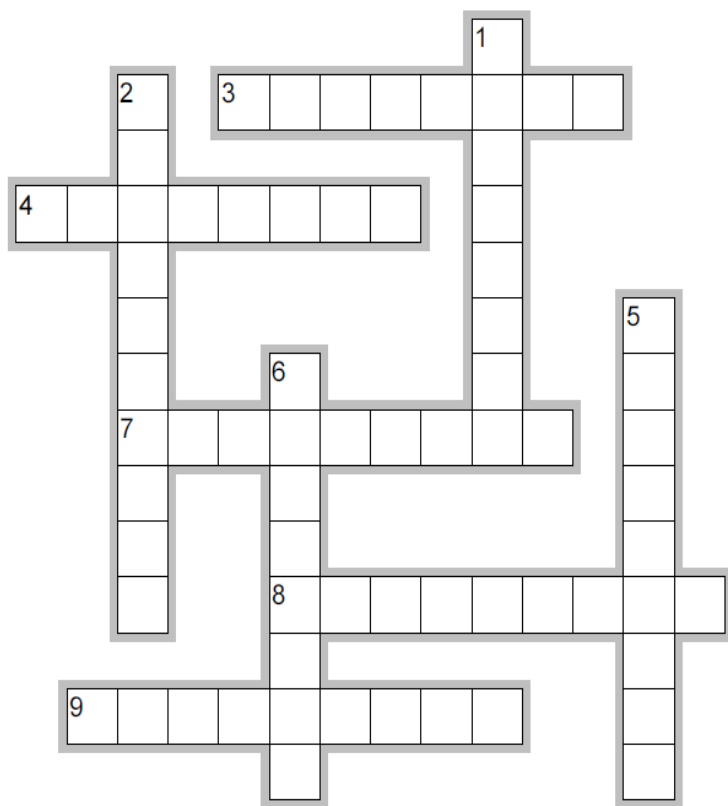
Foto: T. Torp

Eestis kirjeldati limatünnikut esimest korda 1937. aastal Taevaskojas. See on ka ainus paik, kus peaaegu igal aastal limatünniku viljakehi kasvab. Meil kasvab limatünnik Põhja- ja Kagu-Eesti samblarikastes kuusemetsades märtsist maini, harva isegi jaanuaris ja veebruaris.

Kuigi limatünnik on harva kasvav seen, võib soodsatel tingimustel mõnel aastal seda väga suurel arvul esineda. 2007. ja 2008. aasta kevadel, mis olid limatünnikutele eriti soodsad, leiti neid kümnete ja sadade kaupa kasvamas ka sellistes kohtades, kus varem oli nähtud heal juhul vaid üksikuid seeni. Näiteks 2008. aasta aprilli lõpus luges Eesti Maaülikooli mükoloogide uurimisrühm Ahja jõe äärses kuusikus kokku 522 viljakeha (<http://et.wikipedia.org/wiki/Limatünnik>).

LILLERISTSÕNA

Ristsõna lahendamiseks arva ära, millised lilled on pildidel. Kolm pilti on esilehel.

Infolohe väljaandmist toetab
SA Keskkonnainvesteeringute Keskus

Tipu Looduskool
www.tipulooduskool.ee
info@tipulooduskool.ee

Vastutav väljaandja
Meelis Suurkask
meelis.suurkask@mail.ee